

Stockholm 2016-09-20

Justitieutskottets delegationsresa till Aten och Thessaloniki den 23 – 26 augusti 2016

Inledning

Justitieutskottet beslutade att med en delegation besöka Aten och Thessaloniki i Grekland den 23 – 26 augusti 2016. Syftet med resan var att studera frågor inom utskottets område som är särskilt aktuella med anledning av flyktingsituationen i Europa. Tyngdpunkten låg på att studera de praktiska verksamheterna som t.ex. de svenska myndigheters insatser i Medelhavet, situationen i flyktinglägren och frivilligorganisationernas arbete. Delegationen avsåg också att träffa representanter för parlamentet och regeringen.

Reseberättelse

Besöket inleddes med en briefing på svenska ambassadens residens av chargé d' Affaires, förste ambassadsekreterare Anna Areschoug. Delegationen fick information om framför allt flyktingsituationen i landet men även den finansiella situationen till följd av skuldkrisen.

Delegationen besökte **Asylmyndigheten** för att få bättre kunskap om hur asylmottagandet fungerar. Chefen för myndigheten, Maria Stavropoulou, redogjorde för myndighetens arbete och den ansträngda situationen. Några av de frågor som diskuterades var förhållandena på de grekiska öarna, omfördelningsmekanismen och behovet av personella resurser från andra EU-länder. Maria Stavropoulou betonade vikten av en rättssäker asylprocess även om det innebär långa handläggningstider.

Vid **justitieministeriet** fick delegationen bl.a. träffa generalsekreteraren för Transparency & Human Rights, Kostis Papaioannou. Delegationen fick inledningsvis en redogörelse för den ekonomiska situationen i landet med sjunkande BNP och hög arbetslöshet, framför allt bland ungdomar. Därefter fördes en diskussion om bl.a. flyktingavtalet mellan EU och Turkiet, möjligheten för flyktingbarn att delta i undervisning i grekiska skolor och den ökade förekomsten av hatbrott i landet.

Ett uttalat syfte med resan var att studera frivilligorganisationernas arbete. Delegationen gjorde därför ett besök hos **Doctors of the World**. Det framkom att även om verksamheten ursprungligen riktade sig främst till flyktingar utan tillgång till sjukvårdssystemet har klientelet förändrats de senaste åren. Hälften av besökarna är numera grekiska medborgare som på grund av den ekonomiska krisen inte har någon sjukförsäkring. Doktor Nikitas Kanakis med medarbetare redogjorde vidare för förhållandena i flyktinglägren. Det framkom att det förekommer våld och övergrepp och att situationen för afrikanska kvinnor är särskilt bekymmersam i vissa läger. Läget har dessutom utvecklats på ett sätt som innebär att flyktingarna inte bara är i behov av medicinsk hjälp, utan även rättslig sådan. Doctors of the World har därför startat ett nätverk bestående av ett stort antal jurister som erbjuder rådgivning om asylprocessen, flyktingarnas rättigheter etc. Bristen på information om den fortsatta asylprocessen är något som skapar stor frustration. Utöver detta framkom att en avgift på 100 euro måste betalas av den som vill anmäla att ett brott har begåtts. Det var en uppgift som sedan nämndes vid andra besök som delegationen gjorde. Avslutningsvis lyftes den grekiska befolkningens generositet och vilja att hjälpa flyktingarna särskilt fram.

Vid mötet med Anne Maymann, assistant representative for protection, med medarbetare vid **UNHCR** framkom att flyktingströmmen till Grekland avtagit av olika anledningar: avtalet mellan EU och Turkiet, att västra Balkanrutten har stängts och förhållandena i mottagningscentren (hot spots). Diskussionen kretsade bl.a. kring det faktum att Grekland inte längre är ett transitland. Många flyktingar kommer troligen att stanna kvar i landet vilket ställer krav på integrationen. UNHCR framhöll betydelsen av tillgång till skola, arbetsmarknad och sjukvård.

I Pireus hamn utanför Aten träffade delegationen företrädare för **ministeriet för havsfrågor** (generalsekreterare prof. Ioannis Theotokas) och den **grekiska kustbevakningen** (amiral Antonis Vidalis och Dimitrios Varouxakis). De uttryckte inledningsvis sin tacksamhet för de insatser som Sverige bidrar med i form av Kustbevakningens arbete i Egeiska havet. Greklands långa kustlinje (ca 2 000 km) och många öar innebär en stor utmaning för kustbevakningen. De resurser som Sverige och ett tiotal andra medlemsländer bistår med är därför välkomna. Av presentationen framgick vidare att flyktingsmuggling är en mycket lönsam form av organiserad brottslighet. Hittills har kustbevakningen gripit 879 flyktingsmugglare. Även smuggling av vapen och droger förekommer i området. Delegationen fick även möjlighet att besöka kustbevakningens ledningscentral. På en stor display visades samtliga större fartyg och hur de rörde sig i området (passagerarfartyg, containerfartyg, tankar m.fl.).

I hamnen träffade delegationen även en representant för **Frontex**, operational officer Jurgita Bivilyte. Hon redogjorde för det arbete som Frontex utför i mottagningscentren på de grekiska öarna tillsammans med bl.a. Europol,

Eurojust och Asylmyndigheten. Arbetet innebär bl.a. att patrullera land- och sjögränser, ilandsätta migranter på ett säkert sätt samt att registrera och identifiera dem.

Peter Widlund, stationschef, beskrev vidare **Kustbevakningens** insatser i Frontex Operation Poseidon. Kustbevakningen har deltagit sedan oktober 2015 och patrullerar Lesbos öst- och nordsida med två båtar. Uppdraget har nyligen förlängts till 31 december 2016. Besättningen på vardera båt består av tre svenska kustbevakare och en grekisk sambandsofficer.

Delegationen fick också möjlighet att besöka **parlamentet** och träffa företrädare för flera utskott, bl.a. Standing Committee on Public Administration, Public Order and Justice. Ordföranden Antonios Syrigos välkomnade delegationen och inledde med en redogörelse för situationen i landet med anledning av dels den ekonomiska krisen, dels flyktingsituationen. Diskussioner fördes sedan om bl.a. avtalet mellan EU och Turkiet där de grekiska ledamöterna betonade hur viktigt det är att avtalet står fast. Vidare önskade de en snabb implementering av den europeiska gräns- och kustbevakningen. Andra frågor som togs upp var ett gemensamt europeiskt asylsystem och omfördelningsmekanismen. Det faktum att Grekland inte längre är ett transitland reste frågor om hur flyktingarna kan integreras i landet. Möjligheten till tillgång till arbetsmarknad, skola och sjukvård togs upp.

Resan avslutades i Thessaloniki där delegationen inledningsvis besökte ett av **UNHCRs** lokalkontor. Chefen Sabine Waehning med medarbetare redogjorde för flyktingsituationen i norra Grekland och särskilt i de två läger som delegationen senare skulle besöka (Diavata och Lagkadikia). Det framkom att vissa läger har satts upp av militären medan andra drivs i privat regi. Kommunernas inblandning varierar. På vissa ställen bidrar de med vattenförsörjning, sophämtning etc. medan andra har gett flyktingarna tillgång till att använda kommunala sporthallar etc. Säkerheten i lägret bekymrade UNHCR och var därför en fråga som diskuterades.

Delegationen delade avslutningsvis upp sig i två olika grupper för att besöka **flyktinglägren Diavata och Lagkadikia** utanför Thessaloniki. Diavatagruppen blev först av misstag skjutsad till ett annat flyktingläger som ligger i ett f.d. industriområde (Softexfabriken). Där fick man dels möjlighet att prata med flyktingar, dels studera hur dagliga arbetsuppgifter utförs, som t.ex. utdelning av matkuponger. Gruppen fick senare veta att detta läger är ett av dem som är i sämst skick och som ministeriet nekat gruppen tillstånd att besöka. Gruppen blev senare eskorterade till Diavata där det finns drygt 1 000 flyktingar varav hälften är barn. Lagkadikia är något mindre. Majoriteten av flyktingarna kommer från Syrien. Efter inledande presentationer avslutades besöket med en rundtur i respektive läger. Frivilligorganisationer som t.ex. Röda korset, Rädda barnen och Doctors of the World fanns representerade och berättade om sin verksamhet. I

Diavata finns ett särskilt ”safe house” för kvinnor där samtalsgrupper och liknande aktiviteter bedrivs under dagtid. För ensamkommande pojkar finns också en särskild avskild plats i lägret där frivilligorganisationerna ordnade olika former av aktiviteter. Även vid detta besök framhölls den grekiska befolkningens generositet och bidrag till förnödenheter i lägren. I Lagkadikia berättade man bl.a. om vilka förbättringar av lägret som planeras, t.ex. kommer tälten där man i dag bor att ersättas av baracker. Det framkom också att flera flyktingar själva tagit initiativ till att anordna olika aktiviteter, t.ex. bio för både barn och vuxna.

BILAGA 1

Justitieutskottets delegation

Beatrice Ask (M), delegationsledare

Elin Lundgren (S)

Krister Hammarbergh (M)

Anti Avsan (M)

Andreas Carlson (KD)

Sanne Lennström (S)

Ellen Juntti (M)

Utöver dessa deltog två tjänstemän från justitieutskottets kansli

BILAGA 2

Program för justitiekontorets besök i Grekland den 23-26 augusti 2016

Tisdag, 23 augusti	17.15	Ankomst till Athens flygplats med flyg A3 813 Buss direkt till residenset. Adress: Ioannou Metaxa 56, Filothei
	19.00	Lätt förtäring och briefing av Anna Areschoug, Chargé d' Affaires a.i.
		Avresa till hotell Herodion och incheckning.
		Adress: Róvertou Galli 4, Makriyanni. Tel: + 30 210 9236832
Onsdag, 24 augusti	09.45- 10.15	Avfärd från hotellet med buss till Asylmyndigheten Adress: Kanellopoulou 2.
	10.20- 11.00	Möte med chefen Maria Stavropoulou och EASO
	11.10	Avfärd till Justitieministeriet. Adress: Mesogion 96, 3tr.
	11.20- 12.15	Möte med generalsekreteraren för Transparency & Human Rights Mr Kostis Papaioannou, ministerns rådgivare fru Eleni Lappa och statssekreterare Panagiotis Giannakopoulos (om EU samarbete i anslutning till justitiefrågor)
	13.00- 14.00	Mötet med migrationsminister Giannis Mouzalas inställt pga att ministern tar emot UNHCR-chefen Filippo Grandi
	14.15- 15.20	Lätt lunch i närheten "Black Duck Garden", Athens City Museum: Ioannou Papparigopoulou 5-7, Athen. Tel: 210 3252396

	15.30	Avfärd till Doctors of the World
		Adress: Sapfous 10, (nära Koumoundourou Square).
	15.45-16.40	Möte med ordföranden för Doctors of the World, Dr. Nikitas Kanakis, ansvarig för volontärerna Angeliki Mavrikou och ansvarig för socialmyndigheten Ms. Nancy Retinioti.
	16.45	Avfärd till UNHCR. Adress: Michalakopoulou 91, 1tr.
	ca 17.15-18.00	Möte med Ms. Anne Maymann, Assistant Representative for Protection.
Torsdag, 25 augusti	08.45	Utcheckning från hotellet Avfärd med buss från hotellet till hamnmyndigheten i Pireus. Adress: Akti Vassiliadi, Gate E-E, Pireus hamnområde
	09.30-11.30	Möte med Konteramiral Antonis Vidalis, General Inspector of Hellenic Coast Guard och Operational Officer, Ms. Jurgita Bivilyte, Frontex. Peter Widlund, Kustbevakningen. Information bl.a. om migration, säkerhet, flyktingar på öarna.
	11.40	Avfärd till grekiska parlamentet. Adress: Syntagma torget
	ca 12.15-13.30	Möte med bl.a. ordföranden för grekiska justitieutskottet (Committee on European Affairs, Public Administration, Public Order and Justice) M.P. Antonios Syrigos.
	ca. 13.30-	Avfärd direkt till flygplatsen
	16.00	Avresa till Thessaloniki med flyg A3 510
	16.55	Ankomst i Thessaloniki. Incheckning på hotell Electra Palace.

		Adress: Aristotelous Square 9. Tel: + 30 2310 294000
Fredag, 26 augusti	09.45	Utcheckning från hotellet Promenad från hotellet till UNHCR kontoret, i centrala Thessaloniki nära Aristotelous torget där hotellet ligger. 3 El. Venizelou str, Thessaloniki, 54 624 Greece; https://goo.gl/maps/PwQdCPLVYL92
	10.10 – 11.00	Möte på UNHCR med Head of Sub-Office, Ms. Sabine Waehning, om situationen i norra Grekland
	ca 11.00- 11.45	Två (2) separata avfärd med buss(ar) till de två flyktingläger. Delegationen delas på två (4 + 1) X2
		Lagadikia (ca 45 min från Thessaloniki)
		Diavata (ca 20 min från Thessaloniki)
	ca 11.45- 13.30	Ankomst. UNHCRs kontor i Thessaloniki tar emot. Möte också med NGO:s och grekiska myndigheter på plats. Det finns tid för samtal med flyktingar
	Mellan 13.30- 14.00	Avfärd från både Lagadikia Camp och Diavata Camp för vidare transport till flygplatsen i Thessaloniki
		Från Lagadikia: ca 1 timme Från Diavata: ca 40 min
	ca. 14.30	Ankomst till flygplatsen
	17.25	Avresa med flyg A3502 till München